

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Dialogus sextus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

ubi ait. Principiū & numen hominibus insitum, si conuenienti sibi honore à singulis munere ipsius utentibus afficiatur, omnia seruat. Quid ergo principium, quid numen insitum aut insidens? Principium quidem idea est formationis humane principium. Numen uero familiaris demon, demon quoque generationis princeps sepe sub nomine Lucine significatus. At cur insitum: aut insidens: aut incubans? ut intelligas numen non adesse solum: sed inesse a si duc atque fauere: Præcipue uero fauere, et fauendo seruare, si grate colatur ab his qui munere eius utuntur. Post inu tua uiri uxorisque officia, cōsequenter ad mutua dominorum seruorumque, descēdit officia. Post hæc solita quadā arte redit ad mœnia, templa, palatia, quæ ante nuptias tractanda fuisse dicit. Vbi notabis in primis curias iudicium magistratuumque palatia, idcirco templis proxima collocari, quo humani iudices semper iudicādo mentinerint se à deo dum iudicant homines, iudicari. meminerint quoque custodes urbis nisi custodiēte deo custodire non posse. Itē nihil in ciuitate uel minimum sine certo quodam ordine esse debere. Si quidem quod caret ordine, alia insuper ordinata confundit. Maxime uero ordine & continua cura muliebria indigere. Alioquin si mulierū res negligantur, duplo plus, immo & supra duplum detrimenti prouenit ciuitati, quam si uirorum neglecte res fuerint. Inter hæc ubi mundi antiquitas repetitur: quod dicitur ipsum generationis principium nos inextimabili temporis magnitudine præcessisse, intellige si obseruas Moysen, inextimabili dierū horarumque numero. Conclude librum ea sentētia, ut triplicem impetū, scilicet ad cibum, potum, coitū, ne quando præcipitemur, triplici cohibeamus freno, timore scilicet atque lege, ueritateque ratione, præterea moderato honestorum ludorum à pueritia usu. Quo per honesta solatia reuocemur à turpibus, & ad seria paulatim studia prouocemur.

DIALOGVS SEXTVS DE LEGI- BUS VEL DE LEGVM LATIONE.

POST omnia quæ hactenus diximus, fermè iam magistratus in ciuitate constituendi uidentur. CLIN. Ita certe. ATH. Duæ profecto hæc species in ornatu reipublicæ sunt. Prima magistratuum constitutio: quot esse oporteat: & quo pacto constitui. Altera de legibus magistratui attribuendis, quæ, quot, qualesque sunt singulis accommodæ. Sed parumper antequam magistratus eligamus, commorati: nonnulla ad ipsorum electionem pertinentia declaremus. CLIN. Quæ nam hæc? ATHEN. Audi iam. Nemini dubium est, quin cum magna res legum latio sit, si quis ciuitati per leges bene paratæ non idoneos magistratus constituat, quamuis leges bonæ positæ sint, tamen non modo id nihil proderit risumque mouebit, uerum etiam calamitates maximas ciuitatibus pariet. CLIN. Planè. ATHEN. Hoc itaque considerandum amice, quemadmodum in hac tua ciuitate reipublicaque contingit. Vides enim eos, qui recte magistratus accepturi sint, oportere primo satis ab adolescentia probatos fuisse tam ipsos quam suos, usque ad ipsam electionem. Deinde eos etiam qui suffragia ferunt, legitimis esse moribus educatos: ut facile queant admittendos & repellendos cognoscere, & erga utrosque pro dignitate se gerere. At uero qui nuper conuenerunt, cum nec se inuicem satis cognoscant, neque adhuc eruditi sint, quomodo recte unquam magistratus eligere poterunt? CLIN. Nullo fermè unquam pacto. ATHEN. Sed enim certam excusationem non facile suscipit. Hoc autem & mihi nunc, & tibi faciendum est: postquam & tu ciuitatis Cretensibus instituendæ officium libenti animo suscepisti, ac decimus es in hoc opere, ut ipse dicis, & ego tibi auxilium præsentis confabulatione afferre promisi. Quare sermonem hunc nostrum sine capite & mutilum esse non patiar. Nam si uagaretur, deformis omnibus appareret. CLIN. Optime dixisti hospes. ATHEN. Imò etiam si pro uiribus faciam. CLIN. Faciamus sic prorsus ut dicimus. ATHEN. Faciemus utique si deus uoluerit, sic ut etiam senectam in hac parte superemus. CLIN. At deum uelle, credendum est. ATHEN. Credendum profecto. Quare ipsum sequentes, hoc etiam dicamus. CLIN. Quidnam? ATHEN. Quam audacter simul atque periculose ciuitas hoc nobis tempore constitueretur. CLIN. Quorsum hæc? ATHEN. Quia facile & intrepide rudibus hominibus leges damus, utque ipsas suscipiant, iubemus: cum omnibus fermè ò Clinia etiam non multum sapientibus, perspicuum sit, neminem leges nouas facile suscepturum. Si uero tam diu expectaremus, donec legibus instituti pueri, unaque & diu sub eisdem legibus conuersati suffragia uniuersæ ciuitati ferre possint, atque id pro uiribus recte fieret, certe & tunc & in posterum, procul ab errore sic instructa ciuitas permaneret. CLIN. Sic ratio monet. ATH. Perspiciamus ergo si modum quendam ad hæc commodum ita ferre possemus. Gnosios oportet ò Clinia præ cæteris Cretensibus, non solum quasi

libando inchoare quam nunc rempublicā conditis: sed omni studio providere, ut quam tutissime atq; optime primū magistratus constituant. In alijs quidē constituendis opera breuior: legum autē custodes ante alios creare summa diligentia necessarium est. CLIN. Qua uia istud ratione q̄ faciemus? ATHEN. Hoc ō Cretenſes inquam. Oportet Gnosios quando multarū ipsi ciuitatum primū sunt, cōmuniter cum his qui in eandem conuenire coloniam, à seipsis & ab illis septem & triginta uiros eligere. Decem & nouem quidem ex eorum numero qui coloniam habitabunt, ex Gnoſo ipsa reliquos. Hos utique Gnoſi tuæ dent ciuitati, te quoq; ipsum, ut huius coloniae ciuem & unum de octo decemq; uiris. hæc aut persuadendo, aut uī mediocriter cogendo faciant. CLIN. Quid uero? nonne & tu hospes & Megillus hic reipublicæ huius nobiscum participatis? ATH. Plurimū sibi ō Clīnia Athenienses, plurimū quoq; Lacedæmonij tribuunt, & proci utriq; incolunt. Tibi aut omnia cōmode se habent, & habitatorib. alijs similiter, secundū ea quæ de te modo dicta sunt, & quæ tibi atq; illis hac tempestate convenientissime fieri possunt, exposita. Progressu aut temporis & repub. permanente, huiusmodi magistratum designatio fiat. Quicumque siue equites siue pedites arma ferre possunt, bellisq; tum cum ætas ferret interfuerūt, suffragiū ineant, comitiāq; in templo habeantur, quod præstantissimū ciuitas ducat. Vnusquisq; aut undecunq; uenerit, in ara dei nomen suum & patris & tribus & gentis in tabula scriptū deponat, liceatq; cuiq; si uelit, quamcunq; tabulam non recte scriptam suspicabitur, in loco publico ponere, ubi non minus q̄ triginta dies permaneat. Trecentasque tabulas sic approbatas uniuersæ ciuitati magistratus ostendant, quæ quos uelit de istis iterum & accipiat & reſciat. centūq; ita secundo delecti rursus omnibus ostendant. tertio uero nominet de centū uiris quilibet quemcunq; uoluerit. Septem autem trigintaq; uiri, eos qui pluribus delecti suffragijs sunt, magistratus declarent. Quinam igitur ō Clīnia Megilleq; hæc omnia de magistratibus eorumq; probatione in ciuitate constituent? Num intelligimus in ciuitatibus sic ab initio conciliatis, esse quosdam oportere? Qui uero ex omnibus magistratibus deligatur, in eis nequa q̄ reperiantur. Cum tamen eos esse oporteat, non uiles quosdam, sed summos uiros atq; præstantes. Principiū enim dimidiū totius operis esse, prouerbio dicitur: atque eum qui bene cœpit oēs laudamus. Mihi autem hoc plus q̄ dimidium esse uidetur, rectumq; principium nunquam satis ab aliquo laudatum fuisse. CLIN. Recte loqueris. ATH. Quare cum nos id non lateat, ne silentio prætereamus: sed quomodo fiat perspicue declaremus, quamuis ego nihil in præsentia nisi hoc unū necessariū atq; perutile habeam dicere. CLIN. Quidnā? ATH. Equidē ciuitatis huius quā condituri sumus, neminem aut patrem aut matrē esse aio, præter ciuitatē illam quæ coloniā mittit. Nec ignoro fuisse multas ac fore colonias, à ciuitatibus quæ miserunt, dissidio distractas. Quemadmodū uero erga parentes se gerit filius, qui quamuis aduersaturus illis quandoque sit, in ipsa tamen pueritiæ indigentia genitores diligit ac uicissim diligitur, & ad suos semper refugiens in his solis præsidium reperit: ita quoq; nouā arbitror ciuitatē erga curatores eius Gnosios, & Gnosios erga ciuitatem nouam affici. Repeto igitur quod modo dixi. Non enim nocet bis dicere, quod bene dicitur. Oportet ut Gnoſij horum omniū curam suscipiant, & de colonis uiros seniores atq; optimos non pauciores q̄ centum diligant, deq; ipsis Gnoſiis alios centū. Quos in nouā ciuitatem profectos oportere arbitror operam dare, ut magistratus secundū leges constituant, & statuti comprobentur. His factis Gnosum Gnoſii redeant: noua uero ciuitas seipsam seruare ac feliciter uiuere conetur. Qui aut in septem & triginta uiroꝝ numero cōputati sunt, & nunc & postea semper istas res current. primo quidem legum custodiā habeant: deinde etiā tabularū, ubi quisq; magnitudinem sui census conscripserit. Sitq; maximus census minarum quatuor, secundus trium: duarum tertius: quartus unius. Quod si quis plus quàm in tabella scriptū dederit, habere deprehendatur, quod superest, publicū fiat: præterea reus sit uolētis eum tanq; infamem accusare: quando propter lucrum spernere leges inueniat. Atq; eum quicumq; uoluerit, turpis lucri nomine, apud legum custodes accuset. Et qui damnatus erit, publicarū possessionum sit expers, ac si qua bonorū in ciuitate distributio fiat, nihil præter sortem primam assequi possit: damnatumq; ipsum esse quamdiu uiuit, ibi scribatur, ubi quicumque uoluerit, possit legere. Custos aut legum non plus quàm annos uiginti hunc habeat magistratum

Frouerbiū

Quod bene dicitur repetere non nocet

Maximus census ciuiū, quem uult Plato

gistratum, nec pauciores natus quā quinquaginta, eum gerat. Ac si sexagesimū atatis annum agens magistratū hunc nactus est, solum præsit decenniū: hac utiq; ratione, ut qui septuagesimū annum excesserit, tantum magistratū nō teneat. Hæc igitur tria de legum custodibus præcepta sint, proficientibus uero legibus quiuis poterit his uiris præcipere quorū maxime curam præter ea quæ modo diximus, habere eos oporteat. Nunc uero nos deinceps de aliorū magistratū delectu dicamus. Post hæc duces exercitus eligendi sunt, eorumq; ministri in bello, magistri equitū, tribuni militū, peditumq; ordinatores, quos merito multorū more præfectos ordinum nuncupabimus. Igitur ipsi custodes legū duces futuros exercitus aliquos ciuitatis huius ciues nominēt, approbēt uero aut reſciant ij oēs qui bellis in ætate conuenienti interfuerunt, aut iam intersunt. Quod si quis aliquē eorū qui nominati nō sunt, nominatorum alicui præstare existimet, ei liceat loco illius nominare alium, si modo prius quod ita iudicet, iureiurādo confirmauerit. Et nominatus maiore suffragiorum numero deligatur. Tres aut quibus fauetur plurimum, duces exercitus, bellicarūq; rerum curatores quemadmodū custodes legū comprobentur, qui præfectos ordinum duodecim, unum cuiuslibet tribui nominēt. Nominare autem non nominatum, eumq; nominato præponere ita liceat hic quoq; , ut de militibus diximus. Comititia uero in præsentia anteq; creetur consilium, & præfecti cōsilio deligantur, custodes legum in sanctissimo sufficientissimoq; loco habeant: ubi seorsum pedites & equites sedeant, tertioq; deinceps cæteri, quicunque in armis uersantur. Et in eligendis quidē ductoribus & magistris equitum, oēs suffragium ineant: in præfectis ordinū, solummodo qui scuta ferunt: in tribunis militū, equites oēs. At leuis armaturæ aut sagittariorum cæterorūq; huiusmodi præfectos, ipsi duces exercitus sibi constituent. Restat magistrorum equitum designatio, hos igitur illi nominent qui ductores etiam exercitus nominarunt: suffragiumq; feratur similiter. similiter quoq; cōparatio pro nominādo fiat. Ferant uero suffragiū præsentibus peditibus equites. Atq; duo qui maiori suffragiorum numero delecti sunt, omnibus præsentibus equitibus. disceptationes autem de suffragiis bis fieri liceat. Tertio si quis dubitet, illi suffragia iudicent, qui comitiorū modum in singulos statuere. Consilium triginta constet duodenarijs. Nam distributio huic per sexaginta trecentosq; uiros conuenit. Et in quatuor partes per nonaginta distribuatur: ita ut à censibus singulis cōsiliarij nonaginta ferantur. Et primū quidem necessario ferant oēs qui maximo censu sunt: & qui ferre supersederit, pro arbitrio condemnetur, postq; uero delati sunt, conscribant, sequenti die à secundo censu eodē pacto ferant: tertia à tertio feratur quicunq; uelit. Necessariū uero sit hoc trium censuum uiris, quartus aut minimusq; census à pœna sit liber, si quis eorū ferre noluerit. quarta die ex quarto minimoq; censu oēs ferant, hac conditione, ut si quis ex tertio uel quarto censu nō tulerit, minime damnetur. Sin uero quispiam primi secundi uel census ferre neglexerit, condemnetur: ita ut qui secundi census est, in triplo primi damni condemnetur, qui uero primi est in quadruplo. Die quinta magistratus ad oēs ciues descripta efferant nomina: de quibus oēs ferant, qui noluerit, primo damno condemnetur. Eorum uero qui ex omnibus censibus electi fuerint, dimidiū, hoc est centū octoginta, sorte ad annui senatus ordinem comprobentur. Sic utiq; magistratuum creatio facta inter unius & populi potestatem erit media. Quorum mediū tenere semper oportet rempublicam. Serui enim & domini amici nunq; erunt. Nec probi & improbi, si æqualibus afficiantur honoribus. Inæqualibus enim æqualia inæqualia fiunt, nisi mensuram accipiant. Nam propter hæc utraque seditionibus replentur respublicæ. Verus enim priscus ille sermo, ab æqualitate amicitiam procreari, recte admodum & concinne fertur, quoniam uero non satis apertum est quænam sit æqualitas qua id efficitur, idcirco nos ualde turbamur. Duæ quippe sunt æqualitates eodem quidē nomine appellatæ, sed effectu in multis penè contrariæ. & alteram omnis ciuitas legumq; lator sorte disponendo potest in distribuendis honoribus adhibere, eam dico quæ numero, pondere, & mensura est æqualis. Sed uerissimā optimamq; æqualitatem non facile quiuis perspiciet: Iouis enim iudicium est. & hominibus quidem pauca semper suggeritur: quatenus autem suppetit, tam priuatis quàm ciuitatibus bonā omnia affert. Hæc sanè maiori plura, minori pauciora tribuit, utrisq; uidelicet secundum eorum naturā moderata. Atqui & honores, uirtute maioribus semper maio-

res: minoribus autem uirtute & disciplina, minores: & utrisque secundum rationem, quod decet, impertit. Ea enim certe nobis est civilis iustitia, hanc & nos appetere debemus: atque ad hanc ipsam ô Clinia æqualitatem respicere, dum hanc nouam condimus & disponimus ciuitatem. & quisquis aliam instituit, eodem debet in legibus ferendis aspiciere. Non autem ad paucos tyrannos uel ad unum uel populî potestatem, sed ad iustitiam semper inspiciendum. Ea est quam modo diximus, æqualis ipsius secundum naturam quotidie inæqualibus distributio. Veruntamen necesse est, ut his duabus æqualitatibus in denominatione similibus ciuitas uniuersa utatur, si tota uelit procul ab omni seditione manere. Aequabilitas enim illa laudabilis, & æqua diiudicatio perfecti atque exacti, cum præter rectum iudicium fit, uiolatur & frangitur. Ideoque æqualitate sortis uti eam necesse est ad multorum indignationem penitus deuitandam. Qua in re deum bonamque fortunam precibus inuocare oportet, ut fors ad id quod est iustissimum dirigatur. Sic igitur necessario utrisque æqualitatibus uti debemus: sed in rebus admodum paucissimis, ea æqualitate cui fortuna opus est. Hæc ita ob hanc causam ô amici, necesse ab ea ciuitate, quæ salutem consecutura, seruari. Quemadmodum uero nauis in medio pelago, die nocteque custodibus indiget: ita quoque ciuitas in medio aliarum ciuitatum fluctu posita, uarijs subiecta seditionibus ac semper captiuitatis periculo proxima, perpetua eget custodia. Propterea & ex die in noctem, & ex nocte in diem succedere sibi inuicem magistratus & custodes oportet, ut tradentiũ suscipientiũque custodiam successio nunquam desinat. Quorum nihil multitudo celeriter facere potest. Est autem necessarium, ut maxima senatorum pars plurimum tempus permittatur in priuatarum suarumque rerum administratione uersari: duodecima uero pars eius, in menses duodecim distributione facta, alia post aliam sigillatim custodiat. Quæ unicuique siue ex ciuitate ipsa siue aliunde uenienti parata sit, seu nunciare quicquam seu interrogare quispiam uelit de his rebus, de quibus ciuitatem oporteat uel respondere cæteris ciuitatibus, uel ab eis interrogationum responsiones accipere. Nouarum etiam gratia molitionum quæ sæpe fieri solent: maxime quidem ne fiant: ac si acciderint, ut quam celerrime sentiat ciuitas, & remedium afferat, quod per cæterum ciuitati presidentium fieri semper oportet, ut & quæ legibus, & quæ repente ciuitati difficultates accedunt, dissoluantur. Hæc omnia curet duodecima consilij pars, quietem in menses undecim habitura. Quam quidem custodiam hæc consilij pars communiter cum alijs magistratibus in ciuitate semper agat oportet. Atque urbana quidem probe hoc pacto ordinata erunt. Totius autem reliquæ regionis quæ cura, quis ordo? An cum ciuitas tota & uniuersa regio in partes xij. sit diuisa, in ciuitate quidem ipsa uiarum, habitationum, ædificationum, portuum, fori, fontium, sacrorum locorum, templorum, cæterorumque huiusmodi omnium constituere curatores oportet? CLIN. Cur non? ATH. Dicamus igitur templis ædituos, & sacerdotes tam uiros quam mulieres præfici oportere. Ad uiarum autem ædificationumque exornandarum curam, ne aut homines iniurientur, aut ipsæ feræ noceant, sed ut tam in ipso urbis ambitu quam in suburbij, ciuitatibus consentanea quæque gerantur, tres sunt magistratuum species eligendæ. Et rerum modo dictarum curatores, appellantur ædiles. Qui uero fori uenditionisque curam habebunt, rerum uenalium curatores. Sacrorum autem, sacerdotes. Et sacerdotia quidem quæ à parentibus per successionem seu uiris siue mulieribus tradita sunt nequaquam mouenda. Si uero aut nullis aut paucis aliqua huiusmodi sunt, quod accidere par est illis qui in nouæ ciuitatis habitationem conueniunt, ubi hæc desunt, sacerdotes tam uiri quam mulieres & æditui constituendi sunt. Quæ omnia partim delectione, partim sorte fieri oportet. Atque in omni regione ciuitateque plebs cum illis qui extra plebem sunt, per amicitiam coniungenda, ut maxima sit in omnibus his consensio. Et quæ ad sacerdotum creationem attinent, deo committenda sunt, ut quemadmodum illi placet, ita diuina fortuna cui tributum id sit, sortes ferat. In eorum autem qui sortis suffragium assecuti sunt, examinatione, ille est comprobandus, qui in reger sit atque legitimus, deinde à domo quam maxime munda: expers quoque cædis omniumque huiusmodi, quæ aduersus diuinam rem committuntur: cuius & pater materque similiter uixerint. Leges autem de rebus diuinis à Delphis petantur, constituanturque illarum interpretes, atque his utendum. Sacerdotium, non diuturnius sit quam annum. Nec pauciores annos quam sexaginta natus sit, qui secundum sacras leges res diuinas sufficien-

Ædiles

Sacerdotes

sufficiēter est tractaturus. Eademq; de mulieribus sacris, quæ & de uiris statuta intelligan-
 tur. Interpretes autem ter quatuor ferant tribus ipsæ quatuor, ex earum ordine una quæ-
 que tres: ac tribus probatis, qui maiori suffragio delecti sunt, reliquos nouem Delphos
 mitrant, ut ex quac; trinitate unus oraculo deligatur. Comprobatio ipsorum atasc; talis,
 qualis & sacerdotum dicta est. Hi per totam uitam interpretandi & exponendi habeant
 potestatem. Et in defuncti uicem quatuor tribus inde alium eligant, unde prior ille defe-
 cit. Quæstores & asseruatores sacræ pecuniæ in templis singulis, qui lucorū agrorumq; Quæstores
 ipsis dedicatorum, & fructuum, conductionumq; & locationum domini sint, tres de ma-
 ximis cenlibus pro templis maximis eligantur, duo pro minoribus: pro medijs maxi-
 meq; concinnis unus. Qui non aliter quam duces exercitus eligantur & comprobentur.
 Atq; hæc in rebus sacris, ut diximus, peragantur. Danda uero opera est, ut quoad fieri
 potest, nihil sine custodia sit. Ciuitatem quidem curent exercitus duces, ordinum præfe-
 cti, magistri equitum, tribuni, consilij principes, ædiles, atq; censores, postquam electi
 suo ordine fuerint. Reliqua regio ita custodiatur. Duodecim in partes æquales pro uiri-
 bus regio tota diuisa fuit. Vna itaq; tribus parti cuilibet sorte data, quinq; in annum qua-
 si agrorum curatores tribuumq; principes deligat. quorum quisq; sua ex tribu duodecim
 iuuenes habeat, non minoris ætatis q; quinq; & uiginti annorum, neq; maioris quam tri-
 ginta. his singulis singulæ regionis partes per sortem menstruo tempore tribuantur, ut
 totius regionis omnes peritiam habeant. biennio autem imperandi & custodiendi cu-
 ram habeant principes & custodes. Cum primum partes custodiendas sortiti sunt, per
 menses singulos loca permutent: ad proximum quemq; locum, & ad dexteram primum
 circulariter custodia principes ducant. dexteram uero plagam appello quæ solem orien-
 tem spectat. Deinde in altero anno ad sinistram commutentur, ne regionis quo ad unū
 anni tempus solum periti sint, sed & quid in quolibet tempore in quacunc; regionis par-
 te contingat, agnoscant. Tertio autem anno quinq; alij agrorum & custodiae principes à
 primatibus tribuum deligantur ipsorum duodecim curatores. Cura uero & opera singu-
 lis in locis talis sit. Primum ut q; maxime aduersus hostium impetum regio munita sit.
 Foveis ubicunc; opus sit effossis turribusq; & claustris pro uiribus circumductis, nocere
 uolentes arceant. Ad hæc utiq; faciēda subiugalibus seruisq; indigenis utantur, quan-
 do minime in suis operibus occupant, nonnullos ipsis præficiētes loca omnia ita disponāt
 ut per ea difficile transire inimici possint, amici uero homines, pecudes, iugalia, facile:
 quibus maxime peruia regio fiat. Diligenterq; procurent, ut pluuias aquæ non solum
 non noceant, uerumetiam conferant ab altis montibus cauas in ualles fluentes, ubi fo-
 ueis parietibusq; stagnare eas cogant, ut illic alueis pluuias aquæ combibitæ, inferiori-
 bus locis agrisq; omnibus scatebras fontesq; aquarum efficiant, locaq; isto modo siccis-
 sima humore multo salubriq; irrigēt. Fōtes autem & fluuios arboribus ædificationibusq;
 exornent. lucos quinetiam iugi irrigatione & dedicatos dijs agros aquis immixtis pin-
 guefacere curent, & metallis humorem scatebrasq; adhibeant. Atq; ita & abundantia om-
 nia, & templa deorum reddant ornatiōra. Vbiq; autem in his gymnasia iuuenes tam si-
 bi commoda quam senibus præparent, calidis balneis constitutis, & copiose siccis appo-
 sitis lignis, ut & remedium agrotantibus, & lenimen labore defessis beneuole afferatur:
 quæ sanè curatio longe melior est, quam medici parum periti medela. Hæc omnia cate-
 raq; huiusmodi his locis ornamento utilitatq; sunt, grato quodam cum ludo. Summa-
 tim autem circa hæc studium huiusmodi sit. Sexaginta uiri singuli ascriptum sibi locum
 custodiant, non hostium causa solum, sed eorum etiam qui se amicos dicunt. Et si quis in-
 ter uicinos ac ciues seu seruus siue liber alicui iniuriam inferat, iudicent in paruis qui-
 dem ipsi quinq; principes: in maioribus autem decem & septem uiri unā cum duo-
 decim, usq; ad minas tres de quocunc; alter de altero cōqueritur. Nemo autē iudex ma-
 gistratus ue sit, qui gesti officij sui rationem nō referat: præter eos qui regum instar finem
 rebus imponūt. Atqui & agrorum curatores, siquid aduersus eos quorum habēt curam,
 cōtumeliose gerant, inæqualiter onera inferentes, aut uī aliquid ab agricolis accipien-
 tes, siue adulatorū largitionibus, quibus iudicium corrumpatur: munerib. quidem adu-
 lationibusq; capti, opprobrio per uniuersam urbem afficiantur: in alijs autem iniurijs us-
 que ad animam sponte sua uicinis colonisq; dent multam. Quod si nolunt in maioribus

Fines re-
gionis

Aediles

uel minoribus iniurijs quod debent, persolvere, quia sperent, cum de loco ad locum per singulos menses transeant, iudicium ac poenā effugere, in communi iudicio accusentur, & qui damnabitur, duplum reddat ei quem iniuria oppressit. Vivant aut tam principes quam ceteri curatores agrorum duos annos hoc pacto. Primum quidem omnibus communia singulis in locis habeantur conuiuia: qui uero uno die nocteue aut abfuerit aut alibi ederit, cū nec princeps ita ordinarit, neq; necessitas ulla coegerit: si quinque uiri eum damnent, scribantq; in foro deseruisse custodia, magnis afficiatur opprobrijs, utpote qui quantum in se est, rem publicam prodidit. Et a quocunq; obuiam factio, uolentiq; cadere, impune cadatur. Omnes autem sexaginta uiri obseruent, ne de principibus aliquis quicquam tale committat: & qui sensit audiuitq; si non accusauerit, similiter eademq; lege reus sit, qua qui peccauit: ac acriori iuuenum censura punitus in omnibus iuuenum magistratibus contemnatur. Atq; hæc quidem omnia custodes legum diligenter prouideant: primo quidem ne fiant: deinde ut facta, prout ius postulat, puniantur. Existimare de omnibus hominibus id quisq; debet, quod qui nunquam seruiuit, is laude dignus esse dominus nunquam poterit. Ideoq; gloriari quæq; oportet magis quod bene seruerit, q̄ quod bene fuerit dominatus: primum quidem legibus, quibus qui seruiūt, dñs seruit: dein de senioribus qui honeste uixerunt. Postremo totiū hoc biennium custodes agrorū humillimum tenuissimumq; uictum usurpent. Itaq; duodecim uiri cum quinque congregati inter se sic consultant, quasi serui, quicq; alios seruos non sint habituri. Nam agricolis quidem colonis q; non in proprio ministerio, sed in publico solum utantur. In ceteris sic cogitent, ut seruientes sibi ipsi uicturi, astate præterea atq; hyeme semper armati regionem omnem perlustraturi, ut custodiant diligentius, dum loca omnia nouerint. Nulla quippe cognitione minor hæc esse uidetur, qua exquisite ab omnibus regio uniuersa cognoscitur. Atq; huius gratia non minus q̄ uoluptatis utilitatisq; alterius, adolescentes alendis canibus, & reliquæ uenationi dare operam debent. Hos ipsos studio etiā illo uti oportet quod ab occultando a nonnullis appellatur, sed siue sic siue agri custodia sit nominanda, siue quomocunq; aliter quisquam uelit, oportet ut qui ciuitatis suæ salutem exoptant, in ea se re pro uiribus diligenter exerceant. Sequitur ut de censorum ædiliūq; electione dicamus. Sexaginta illos curatores agrorum tres sequuntur ædiles triperito duodecim partes urbis complexi, qui sanè illos imitantur: uiarum urbis curam habent, uulgariumq; itinerum, quæ a regione in urbem tendunt: ædificationum quoq; ut secundum leges omnes fiant. Aquarum præterea, quas custodes deduci in urbem curant: ut in fontes q̄ liquidissimæ sufficientesq; ducantur, ac ciuitatem iuuent pariter & exornēt. Oportet hos esse tales, ut intermissa suorum cura, otium habeant ad publica procuranda. Quapropter quisq; a maximo censu quem uelit ædilem futurum nominet. Et de sex qui suffragio ceteros superabunt, tres sorte deligant, quibus curæ hæc sint. Deniq; comprobati, magistratum secundum præscriptas sibi leges peragant. Censores deinceps, rerum uanaliū curatores, a primo secundoq; censu quinque deligantur. Eorumq; electio eodem fermè modo quo ædiliū transigatur. Quippe de decem, qui ceteros suffragio superarint, quinque sorte designentur, & comprobati, magistratus declarentur. Nominet autem quemlibet unusquisq;. Qui autem nolet, si accusabitur, drachmis quinquaginta damnetur, atq; etiam iniquus existimetur. Comitia communemq; cœtum quicumq; uelit ingrediatur. atq; ad id primi secundiq; census omnes cogantur. Porro qui de his abfuerit, decem damnetur drachmis. Tertij uero quartiq; census homines non cogantur. Idcirco qui non interfuit, indemnus sit: nisi fortè principes urgēte quadam necessitate, adesse omnibus edixerint. Est autem censorū officium, fori ordinem legibus statutum seruare. Fontium quoq; & templorum quæ in eo loco sunt, curam habere: ut nequis illic iniuriose quicquam agat, & si fecerit, seruus quidem & peregrinus uerberibus & uinculis poenas luat. Ciuis autem a censoribus drachmis centum iure censorio condemnetur. Maiori uero multa usq; ad huius duplum isti, nisi ædiles quoq; adsint, condemnare non possint. Eadem quoq; ædilibus in proprio magistratu multandi & puniendi conditio sit. Nam usq; ad minam condemnandi ipsi habeant potestatem. Ad duplam uero multam censorum simul auctoritas requiratur. Post hæc musicæ & gymnasticæ magistratus duplices utriusq; facultatis constituentur: alij disciplinæ, alij exercitationis causa. Qui disciplinæ præsumunt

Qui non ser
uiuit, nō po
test esse lau
datus domi
nus

De ædilibus
legendis

Censores

Doctores
artium

præfunt, gymnasiarum doctrinarumque ornatum & discendi ordinem curent: operamque dent
 ut tam mares quam feminae in adolescentia honeste ad ista proficiantur: honeste etiam com-
 morentur. Exercitationis curam habeant in gymnastica & musica ipsi athlothetae qui mu-
 nera imponunt atque declarant athleticis, ipsis scilicet certatoribus. Atque hi similiter dupli-
 ces esse debent: circa musicam alij, alij circa gymnasticam. & in gymnastica quidem iisdem
 pariter in hominum equorumue certaminibus: in musica uero alij in monodia, id est can-
 tu & oratione funebri, & imitatione ipsa, sicut rhapsodorum, eorum scilicet qui decanta-
 torum componunt carmen, citharistarum, tibicinum, ceterorumque talium: alij in chori can-
 tu. Primum igitur in chori ludo, ubi uiri, pueri, & puellae tripudio ceterisque musicae mo-
 dis exercentur, principes eligendi. Unus autem illi sufficit princeps, non pauciores quam
 quadraginta annos natus. Unum quoque in monodia sufficere arbitramur, qui triginta an-
 nos expleuerit, qui & introducat homines in certamen: & de hisdem sufficienter cogno-
 scat & iudicet. At uero principem ordinatoremque chori, sic oportet eligere. Qui huic rei
 uacant, in concilium proficiantur, multa imposita, nisi accesserint, huius rei legum cu-
 stodes iudices sint: ceteros si nolint, nemo cogat. Designent etiam qui periti sunt, unaque
 haec astipulatio seu calculum adijciens, siue minus, ualeat ut peritus uel imperitus sit qui de-
 signatur. Qui uero ex designatis decem, ceteros suffragio superauerit, & deinde compro-
 batus fuerit, unus annuo tempore choro secundum legem praesit. Similiter etiam in mo-
 nodia & tibicinio designatio fiat, electioque & comprobatio: & qui assecutus fuerit, eodem
 modo a iudicibus confirmatus, anno praesit. Deinceps auctores declaratoresque munerum
 in exercitatione gymnastica tam equorum quam hominum, a secundo tertioque censu ita consti-
 tuantur. Comitium ingredi trium censuum homines compellantur, minimus autem census li-
 ber sit. Et de uiginti qui praeceteris suffragio designati fuerint, tres ante alios sorte electi,
 principes declarentur, quos comprobantium suffragium confirmauerit. In cuiuscunque autem
 magistratus sorte atque iudicio, si quis reprobatus & repulsus fuerit, alius loco eius eodem
 ordine designetur & comprobetur. Restat princeps, qui totius disciplinae in his quae nar-
 rauimus tam foeminarum quam marum curam habeat. Unum quoque hunc secundum leges
 principem esse uolumus: non pauciores natum annos quam quinquaginta, qui legitimos ha-
 beat filios, utriusque sexus maxime: si uero minus, alterius sex omnino. Cogitare debet &
 qui elegit & qui eligitur, hunc magistratum omnium in ciuitate summorum magistratum
 esse admodum praestantissimum. In omnibus quippe uiuentibus prima ipsa germina si apte
 coeperint ad naturam suam uirtutem, uim habent summam ad finem sibi debitum imponen-
 dum. Quod & in plantis euenit, & in brutis tum syluestribus tum etiam mansuetis, & in ho-
 minibus. Hominem autem mansuetum animal esse dicimus. Porro si cum natura felici re-
 ctam quoque disciplinam fuerit assecutus, in diuinissimum mansuetissimumque animal solet e-
 uadere: si uero non satis aut non bene fuerit educatus, ferocissimum omnium quae in ter-
 ris nascuntur, animal redditur. Quamobrem non debet legum conditor rem summo pe-
 re necessariam pueritiae educationem postponere, sed operam dare in primis, si rem hanc
 diligenter est curaturus, ut omnium ciuium ad officia quaeque optimus uir eligatur, qui
 quam maxime pro uiribus educandis pueris praeponeatur. Omnes igitur magistratus
 praeter senatum & quaestores in Apollinis templum profecti, suffragium clam legum cu-
 stodibus ineant, diligentes singuli quem optime puerorum disciplinae existimant praefu-
 turum: & qui suffragio superabit, a magistratibus qui delegerunt, exceptis uidelicet
 legum custodibus, comprobatus: quinquennium praesit. Et in sexto anno alius princeps
 similiter statuatur. Siquis autem in magistratu publico constitutus pluribus quam triginta
 diebus antequam munus suum peragat, e uita decesserit, illi quibus id curae est, alium si-
 militer eligant. Si autem orphanorum tutor mortem obierit, cognati atque affines ex
 utrisque parentibus usque consobrinos & patruales, qui praesentes sunt, alium intra dies de-
 cem constituent: alioquin drachma quotidie mulcentur singuli, quousque orphanis tuto-
 rem praeficiant. Sed nulla ciuitas reuera ciuitas erit, nisi debito ordine iudicia fuerint co-
 stituta. Iudex autem mutus, qui nec instar arbitri aliquid plus quam litigantes dixerint,
 in causis discutiendis percunctatur, nunquam ad ius declarandum sufficiens erit. Qua-
 propter nec si multi sint, facile unquam bene iudicabunt, nec si pauci & ignaui. Oportet
 autem semper, ut quod quaeritur ab utrisque declaretur. Tempus autem & mora, fre-
 quensque

Tutores

Iudiciorum &
fori ratio

Iudex quensq̄ inquisitio, ad aperiendam cōtrouersiam cōferunt. Idcirco qui litigāt, ad uicinos primum & amicos, & maxime rei de qua quaritur conscios se conuertant. Quod si per eos non sufficienter fuerit iudicatum, ad aliud iudicium proficiscantur. Tertium uero si per duo superiora reconciliati non fuerint, finem imponat. Profecto iudiciorum constitutiones quodammodo magistratum electiones sunt. Omnem namq̄ magistratum necesse est quorundam etiam esse iudicem. Non tamē iudex omnis necessario est magistratus & princeps: quanquam iudex ea die qua iudicium peragit, quodammodo magistratus est nō uilis. Igitur quasi iudices ipsi magistratus aliqui sint, de his iam qui quarumq̄ re

Arbitri rum & quot in unaquaq̄ re esse debeant, differamus. Augustissimum certe iudicium sit quod sibi met aliqui praefererūt, communi consensu iudicem eligentes. Reliqua iudicia duo sint. Alterum quando priuatus iniuriam à priuato pati conqueritur, eumq̄ in iudiciū trahit. Alterum quando reipublicae iniuriam à ciuium aliquo fieri, arbitratus aliquis cōmunibus rebus auxiliari conatur. Dicendum est igitur, quos & quales iudices esse oporteat. Primum iudicium commune omnibus priuatis qui tertio inter se litigant, ita fiat. Omnis magistratus tam animi q̄ maioris temporis pridie calendas mēsis illius, quo post aestiuum solstitium nouus incipit annus, in templum unum conueniant. Vbi iureiurando interposito ex singulis magistratibus ueluti quasdam deo primitias offerentes, unum iudicem deligant, qui optimus esse, & optime atq̄ sanctissime iudicia illo anno redditurus ciuibus uideatur. Ac postq̄ iudices designati sunt, ab eisdem qui designarunt, singuli comprobentur. Et si quis reprobatus fuerit, alius similiter eligatur. Comprobati, illis qui per praecedentia reconciliati nō sunt, iudicia reddant, & aperte suffragium ferant: audientibus spectantibusq̄ necessario consultoribus, reliquisq̄ magistratibus qui eos declarauerunt. De caeteris autem intersit pro arbitrio quisq̄. Quod si quis aliquem iniustā sponte sententiam tulisse incuset, apud legum custodes hoc faciat. Et qui damnatus fuerit, dimidiam damni partem iniuriam passo persoluat. Si autem multa dignus maiore uideatur, iudices ipsi, qui condemnarunt, quid aut pati aut reddere debet uel reipublicae uel iniuriam passo, cognoscant. In publicis autem accusationibus necesse est in primis multitudinem iudicij participem facere. Nam quando aduersus ciuitatem peccatur, omnibus infertur iniuria. Ideoq̄ merito grauius patiuntur, nisi ad iudicandum ipsi etiā admittantur. Sed & principium iudicij huius & finis deferri ad populum debet, examen autem & approbatio ad tres maximos magistratus, de quibus conueniant litigantes. ac si conuenire nequeant, consilium ipsum electionem utriusq̄ cognoscat, & iudicet. Oportet praeterea priuatorum iudiciorum omnes pro uiribus participes esse. Nam qui à iudicandi potestate omnino repellitur, is à ciuitate se prorsus existimat alienum. His de causis per ipsas quoq̄ tribus necesse est iudicia fieri, iudicesq̄ sorte statim incorruptos precibus iudicare. Et demum iudicium illud cuncta definiat, quod intemeratum omnino quo ad humanis in rebus fieri potest, esse debere diximus ad eas lites determinandas, quae nec per uicinos neq̄ per contribules dirimi potuerunt. Verum de iudicijs, quae magistratus esse nec affirmare nec negare facile sine controuersia quisquam poterit, haec quasi exterius circumducta descriptio, nonnulla complexa est, nonnulla etiam reliquisse uidetur. Nam iudicialiū legum exacta positio atq̄ partitio, longe rectius in calce ferendarum legum locabitur. Quare ad idem tempus has differamus. Caeteri autem magistratus maxima iam ex parte dispositi sunt. Tota uero atq̄ perfecta ciuiliū dispensatio, siue ad unū, siue ad omnes pertineat, non antea liquido declarari poterit, quam tractatio ipsa principia & sequentia media omnesq̄ partes suas complexa, ad exitum usq̄ peruenerit. quae quidem in praesentia usq̄ ad magistratum creationem progressa, ut antecedentium finis sufficiens est, ita ferendarum legum principium, nec moram aut segnitiam amplius patitur. CLIN. Quamuis superiora omnia ex animo meo dixeris hospes, multo tamen gratius in praesentia mihi id contigit, quod cum dictorum exitu, dicendorum initium iunxisti. ATH. Belle igitur prudens seniorum ludus hucusque nobis sit perlusus. CLIN. Pulchrum sanè studium uirorum significare uideris. ATH. Consentaneum est. Verum animaduertamus, si hoc tibi quoq̄ ut mihi uideatur. CLIN. Quidnam? & quibus de rebus? ATH. An nescis idem in hac re quod in pictorum facultate cōtingere? Illa quippe nullum in pingendis animalibus terminum habere uidetur, sed semper inumbrando

brando, & deumbrando, uel quomodocumq; aliter à pictoribus id uocet, exornare conatur, nec cessat unq;. Non enim potest fieri, ut ad pulchriora expressioraq; incrementum non habeatur. CLIN. Intellego fermè audiens quæ dicis. Nullū enim huius artis usum habeo. ATH. Nihil tibi id obfuit. Sed hac fortè nobis allata similitudine sic utamur. Si quis pulcherrimū animal pingere uoluerit, quod nō ad peius sed ad melius futuro semper tempore progrediatur, nonne uides cū mortalis sit, nisi aliquem artis successorem reliquerit, qui siquid uel tempore ex animali abolitum fuerit, instaurare, uel per imbecillitatem artis ab artifice prætermisum adijcere possit, atq; ita fulgentius in dies animal reddere, laboriosum illud opus pauco tempore duraturū. CLIN. Prorsus. ATH. An non legislatoris uoluntas hæc tibi esse uidetur? Principio quidem ut leges sibi sufficienter & exquisitè pro uiribus conscribantur; deinde procedente tempore, & periculo rerum facto, putas ne sic amentem legislatorem aliquem esse, ut ignoret necessarium esse talia sibi multa relinquere, quæ emendatione successoris alicuius indigeant, ne peior quidē sed melior respublica semper ornatorq; efficiatur. CLIN. Probabile est. Nam quomodo nolle id poterit? ATH. Quacumq; igitur uia poterit, tam re quàm uerbis alium siue maiorem siue minorem docebit quomodo conseruandæ & corrigendæ leges sunt, nec unquam in his dicendis defatigabitur, nisi ad finem perduxerit. CLIN. Ita certe. ATH. Nonne id mihi & uobis in præsentia faciendum? CLIN. Quid ais? ATH. Quoniam leges laturi sumus, & legum custodes creati sunt, nos autem ad occasum uitæ appropinquamus, & custodes isti nobis iuniores sunt, oportet nos, ut diximus, leges ferre simul atq; hos tam legum lattores q̄ custodes quoad possumus facere. CLIN. Quid nī? dummodo id satis fieri queat. ATH. Veruntamen impensius annitamur. CLIN. Nihil prohibet. ATH. Sic ergo ad eos dicamus: O amici legum conseruatores, permulta in singulis nos qui leges ponimus, necessario relinquemus, quæ tamen nō parua erunt, imò & rem omnem pro uiribus exteriore quadam circumscriptione significabimus, quam quidem impleri à uobis oportebit. Quò uero id facturis uobis respiciendum est, audite. Megillus, egoq; & Clinias hic inter nos sæpenumero diximus, & probe nos dixisse conuenimus. Vosq; rogamus ut & indulgere nobis, & imitari quasi discipuli magistrōs uelitis, ad ea ipsa respicientes, ad quæ legum custodi & latori respiciendum concorditer nos consensimus. huius consensionis unum est caput, ut homo bonus efficiatur, habens uirtutem animi hominis propriam, studio aliquo partam, aut usu, aut certa quadā adeptione, uel cupiditate, uel opinione, uel aliquo genere doctrinarū, seu masculus sit, siue fœmina, siue iuuenis, seu senex. Atq; ad hoc ipsum quod dicimus, quisq; per totam uitā omni studio tendat, cætera quæ impedimento huic rei sunt, negligens. Pro patria præterea, si necesse est mori paratus sit, antequam uelit aut euersam uidere ciuitatem, iugoq; seruitutis subiectā à peioribus gubernari, aut fuga ipsam deserere. Quippe extrema omnia subeūda sunt potius, q̄ in eam gubernationem ciuitas commutanda, quæ peiores solet homines facere. In his iam pridē nos consensimus, & nunc uos ad hæc utraq; respiciētes, laudate leges & uituperate. Eas inquam uituperate, quæ hæc assequi minime possunt, eas quæ possunt, amate: libenterq; illas amplexi, in ipsis uitam agite. Cætera uero studia quæ aliò tendunt, & ad uulgaria bona respiciunt, spernite. Sed initium sequentium legum, hoc nobis sit à sacris exorsum. Oportet primum repetere quòd numerus quinq; milium & quadraginta partitiones commodas habuit, atq; habet, tum totus ipse numerus, tum qui per tribus ipsas porrigitur, quem totius partem duodecimam posuimus, unam & uiginti uigesies rectissime natam. Atq; ut totus numerus duodecim constat partibus, ita tribus ipsa in duodecim scinditur. Singulas itaq; partes sacrum esse dei munus existimare debemus, cum & menses & circuitum uniuersi sequantur. Quapropter & ciuitatem omnem ducit, quod ipsis innatum est, ad eas sacrandas. Alij forsā rectius quàm alij partiti sunt, ac dijs partitiones suas feliciter dedicarunt: nos autem nunc rectissime arbitramur quinq; milium & quadraginta numerum elegisse, qui omnes ab una usq; ad duodecim decisiones habet, undecimo numero solum excepto, qui minimo quodam remedio redintegratur. Restituitur enim si duæ ad alterā partem domus accesserint. Hæc uera esse, sermo nequaquam prolixus in otio demonstraret. Credentes igit præsentī sermoni & rationi, distribuamus, & unicuiq; parti deum uel deorum filium inuocantes aris cæterisq; huiusmodi

Pro patria
moriendū

modi dedicatis, in sacrificijs conuentus duos singulis mensibus faciamus, ut duodecim singularum tribuum, & duodecim ciuitatis distributioni accommodentur. Hæc deorum primo diuinorumq; colendorum gratia ita fiant: deinde amicitie quoq; & cognitionis alternae, & communis deniq; consuetudinis gratia, quæ ad matrimonia conficienda summo opere necessaria est: ut sublata ignorantia, nemo in his quoad fieri potest decipiat: sed quisque cui collocat, & quam & à quibus ducit, agnoscat. Necessarie admodum huius rei gratia, ludi etiam choricq; puellorum & puellarum simul fieri debent, nudatis corporibus quatenus modestus pudor patitur, ut cum ratione in ætate conuenienti, cõspiciant alterutrum atq; conspiciantur. Quæ quidem omnia curent, orientq; chori principes, & cum legum custodibus conditores, ut à nobis relicta suppleant. Necesse namq; ut diximus, in his præsertim quæ multa paruaq; sunt, nonnulla in prima positione legum prætermitti, quæ magistratus sequentes usu rerum commoniti, quotannis mouebunt & corrigent, donec tempus illud aduenerit, quo instituta hæc discussa & approbata sufficienter fuisse uideantur. Tempus autem ad hoc periculum faciendum, moderatum & sufficiens decennium erit, quo ad sacra & choreas, ad omnia denique atque singula. Quæ quidem per experientiam emendatio, uiuente legum latore, cõmuniter cum illo fiat. Si decefferit, singuli magistratus ad legum custodes de sui magistratus defectu referant, emendentq; donec approbationis finem suum nacta singula uideantur. Tunc demum ratas has leges habeant, eisq; unà cum alijs quas ab initio legislator conscripsit, utantur. In quibus nihil unquam sponte mouebunt. Siqua uero necessitas aliquando urgere uidebitur, de hoc unà consultant magistratus oēs, & populus uniuersus, & omnia deorum petantur oracula. Si horum omnium unus erit consensus, moueant: aliter uero nunquam, sed unus qui prohibet, uincat secundum legem. Quando cunq; igitur aliquis quinque & uiginti annos iam natus, alios aspiciens, ab alijsq; aspectus, adinuenisse sibi credit cõuenientem animo suo, atq; decentem societatem ad communionem generationemq; liberorum, intra quinque & triginta ætatis annos uxorem ducat. Quo autem pacto decorum illud & aptum querendum sit, in primis audiat. Oportet enim, ut ait Clinias, ante leges proprium singulis exordium ponere. CLIN. Opportune meministi hospes, tempusq; cõmodum orationi cepisti. ATH. Probeloqueris. Dicamus itaq; sic: O fili, qui ex bonis parentibus ortus est, eas nuptias sequi debet, quas prudentes uiri honestas ducunt. Qui sanè monerent, nec pauperum fugere, neq; diuitum affinitatem sectari præcipue oportere: sed cæteris parib. pauperiorem semper honorare, cumq; ipso societatem inire. Nam & ciuitati & familijs quæ iunguntur, id conducit. Quippe quod moderatum est & mediocre, immoderato & excedente mirum in modum ad uirtutem præstat. Ergo quicumq; ferocioris uelociorisq; quam oportet ad agendum animi sibi conscius est, is det operam oportet, ut quam quietissimorum parentum filiam ducat: & qui contra natura affectus est, contrariam sibi asciscat affinitatem. Sed una tandem fit communis ratio nuptiarum, ut quisq; non iucundissimum sibi, sed ciuitati utile ineat matrimonium. Etenim singuli semper ad sibi simillimum natura feruntur. Vnde ciuitas tota & diuitijs & moribus inæqualis quam maxime redditur, ex quibus quæ minime nobis euenire uellemus, maxime ciuitatibus plurimis accidunt. Sed si hæc per rationem lege sanciremus, ne diues diuitis, aut potens potentis societatem admittat, cogeremusq; uelociores animo cum tardioribus, & tardiores contra cum uelocioribus copulari, non modo ridicula nostra oratio uideretur, sed & iram multitudini cõcitaret. Non enim intellectu facile est, quod ciuitas similis esse debeat pateræ, in qua merum quod primo infusum bullit, statim alterius dei sobrietate castigatum, atq; optime temperatum, bonus & moderatus potus efficitur. Quemadmodum uero id in mixta filiorum procreatione fiat, nemo, ut breuiter dicam, potest conspiciere. Quamobrem non lege cogendi, sed persuasione inducendi ciues, ut æqualem temperatamq; liberorum suorum generationem pluris faciant, quam opulentissimæ affinitatis æqualitatē: Et eum qui in cõnubio pecunijs inhiat, non lege scripta arcere debemus, sed opprobrijs & increpationibus abstertere. Ad nuptias igitur ut decet celebrandas & hæc exhortantur, & illa quæ in superioribus diximus, asserentes oportere, filiorum filios relinquendo, nostros uidelicet in diuino ministerio successores, naturam assequi sempiternam. Hæc omnia atq; etiam plura quis de nuptijs ineundis exordiando recte diceret. Si quis

Quæ nuptie
sint contra
henda

liberum

quis autem sponte non pareat, & alienus ab hoc consortio uiuat in ciuitate, & sine cōnubio quinq; & triginta egerit annos, singulis annis, si de maximo censu est, drachmis centum mulctetur: si de secūdo, septuaginta: si de tertio, sexaginta: si de quarto, triginta. Quæ quidē pecunia deę lunoni consecranda est. Siquis autem singulis annis non persoluerit, decuplum debeat. Cuius pecuniæ exactor sit deę ipsius quæstor: ac nisi exegerit, ipse debeat, atq; huius rationem referre quisq; debeat. Sed pecunijs quidem qui nolit uxore ducere, ita mulctetur, honore autē sic. Primū honores nullos à iunioribus cōsequatur, nec iuuenum ullus aliqua in re sponte ipsi obtemperet. Deinde si aliquem cadere ausus fuerit, quilibet aduersus ipsum insurgat, & ei auxilium ferat, qui accepit iniuriam. Siquis autem præsens hoc non fecerit, timidus malusq; ciuis à legibus habeatur. De dote uero dictum est prius, & modo rursus dicatur, æqualia pro æqualibus esse, siquidem neq; qui acceperit, neq; qui dederit, pecuniarum inopia consenescet. Necessaria enim in hac ciuitate abunde omnibus sunt. Mulieribus præterea cōtumeliosus fastus minor erit. Minor & uiris humilis illiberalisq; seruitus. Qui paruerit, unum sanè hoc agat præclare. Qui uero non paruerit, sed aut dederit aut acceperit quod quinquaginta drachmas excedat uestimenti gratia, alius minam, alius tres semiminas, alius minas duas, & qui censum habet super premium tantundem rursus persoluat ærario, & quicquid datum fuerit uel acceptū, loui atq; lunoni consecratur. Huius pecuniæ exactores esse uolumus horum deorum quæstres, quemadmodum modo dictum fuit, cum de his qui nuptias fugiunt, loqueremur, quod ab eis debetur, esse à lunonis quæstoribus exigendum. Qui si neglexerint, de suo persoluant. Fideiussio autē primū patris firmissima sit, auī deinde, tertia fratrum ex eodem patre natorum. Si nullus istorum superstes sit, tunc ex parte matris similiter fideiussio ualeat. Si autem insolita cōtigerit desolatio, propinquiores agnati atq; gentiles unā cū tutoribus fideiubeāt. Siqua uero sacra initiatio, aut diuina alia expiatio ad futura uel præterita uel præsentia in nuptijs agenda uideatur, diuinorum interpretes cōsulāt, putentq; si illis paruerint moderate singula peregisse. Ad nuptiale uero conuiuium nō plures quam quinq; amici & amicæ quinq; ex latere paterno uocentur: ex cognatis & propinquis totidem. Impensa secundum diuitias fiat. Ditissimus minam expēdat, alius semiminā, deincepsq; proportione seruata: quo decrescit cēsus, decrescat similiter & impensa. Qui legi parerit, laudetur ab omnibus. Sed eum qui non obtemperat, damnent custodes legū, tanquam à decoro alienum, legisq; sponsalium Musarum prorsus ignarū. Bibere ad ebrietatem usq; neq; alibi unquā decet, præterquam in solennitatibus eius dei qui largitus est uinū, nec tutum est. maxime uero connubio cōiuncti sponsus & sponsa tunc mentis cōpotes esse debent, quando non paruam ineunt uitæ mutationem, præsertim ut ex quā maxime moderatis semper generatio fiat. Ferme enim incertum est quæ nox aut dies cū deo ipsam peragat. Quare ut solidus, stabilis, & quietus conceptus fiat, non oportet corporibus ebrietate diffusis, dare operam liberis. Qui autem uino refertus est tā animæ q̄ corporis rabie concitatus, quouis & trahit & trahitur. Idcirco ebrius tanquam mente captus, ad serendum est inutilis. Nempe uerisimile est eū fœtus inæquales, instabiles, obliquos tam membris quā moribus procreare. Quamobrem per totam quidem uitam & maxime quamdiu generatiōi uacat, abstinebit quisq; cauebitq; ne faciat, uel quæ suapte natura & sponte morbos inducunt, uel quæ ad petulantiam iniuriamq; declinant. Hæc enim in animos & corpora nascentium necessario translata illic imprimuntur, peioresq; inde nascuntur. Sed præcipue die illo ac nocte à talibus abstinendum. principiū namq; & numen hominibus insitum, si conuenienti sibi à singulis munere ipsius utentibus honore afficiatur, omnia seruat. Oportet autem alteram ex duobus sortem domibus à parentibus separatam quasi ad pullorum generationem educationemq; sponsum existimare, atq; ibi nuptias celebrare, ubi sit cū liberis suis habitaturus. Nā si quoddā in amicitijs desiderium inest, mores omnes quasi glutino quodam connectit & uincit. Consuetudo autem satuta, nec ullum habens per intermissionem temporis desiderium, alterū ab altero fatietate disiungit. Quapropter parētibus utrisq; affinisq; relictis, seorsum quasi ad coloniam proficiantur, ac uicissim seipsos respicientes habitēt, liberos generādo, & educādo: & uitam quā ab alijs acceperunt à se quasi tædas ardentē alijs tradant, deos semper secundum leges colentes. Post hæc considerandum est, quarum rerum maxime ho-

Quanta pœna mulctetur qui ducere uxore refugit

De dotibus

Cōuiuium nuptiale

Ebrietas uitanda

Zz nestā

De seruis necta possessio sit. In plurimis quidem seu cognoscendis siue comparandis & possiden-
 dis nulla est difficultas. In seruis autem id omnino difficile. Causam uero, & recte quodā
 modo & non recte rursus de ipsis dicamus. Nam & contra usum & iterum secundum u-
 sum de seruis uerba dicuntur. MEG. Quo pacto id dicimus? Non enim intelligimus ho-
 spes quid modo dicere uelis. ATHEN. Non iniuria ô Megille. Ferme enim illa Lace-
 dæmoniorum seruitus quàm Hilotiam uocatis, præ cæteris græcis maximam dubita-
 tionem & contentionem facit, cum alijs bene, alijs contra instituta uideatur: Heraclida-
 rum uero minorem quàm Mariandynorum disputationē habet: postremo seruilis apud
 Thessalos turba est. Hæc utiq; & huiusmodi omnia respicientibus, quid de seruorū pos-
 sessione agendum est? Hoc certe mihi nunc excidit, & tu merito me interrogasti quid di-
 cerem. Hoc autē huiusmodi est. Scimus profecto, quod fatemur, omnes seruos quàm be-
 neuolentissimos atq; optimos habendos esse. Multi enim iam serui quibusdā meliores
 ad uirtutem omnem quàm fratres & filij, domos, rem dominorum omnem & dominos
 ipsos seruarunt. Hæc de seruis prædicari non ignoramus. MEG. Certe. ATHEN. Con-
 tra etiā dicitur, nihil in animo seruiente integrum inesse, nec quicq; seruorū generi esse
 credendum. Quod & sapientissimus poetarum testatur nobis, cum de Ioue sic loquitur:
 Dimidiū mētis Iupiter illis aufert, qui seruitutis sorti subiecti sunt. Hæc itaq; adeo diuer-
 sa de seruis homines cogitantes, alij nihil generi seruorū credunt, sed stimulis atq; uer-
 ribus quasi ferarum naturam, non ter tantum, sed sapius ministrorū animos seruales ef-
 ficiunt. Alij contra omnino faciunt. CLIN. Ita est. Sed cum tam diuersa de seruis homi-
 nes sentiāt, quid nobis hospes hac in nostra regione de possessione castigationeq; seruo-
 rum est agendum? ATHEN. Perspicuum mihi uidetur ô Clinia, quando difficile doma-
 tur homo, & ad necessariā distinctionem serui à libero & domino re ipsa deduci ægre pa-
 titur, difficilem possessionē hominē esse. Quod exemplo in crebris Messeniorū rebellio-
 nibus patuit. Ciuitates præterea quæ multos eiusdem linguæ seruos habēt, planum fece-
 runt, quot quantaq; hinc mala sequantur. Piratarum quoq; furta & latrocinia, quæ maxi-
 me circa Italiā abundabant, hinc oriūtur. Quæ omnia si quis animaduertat, quid de his fa-
 ciendum sit, dubitabit. Duæ igitur solummodo restant uia, ut qui facile seruituri sunt, nec
 eiusdem patriæ sint, & quàm maxime fieri possit, inter se dissoni. Educanturq; recte, non
 solum ipsorum gratia, sed dominorū multo magis. Est autem recta horū educatio, ut nul-
 la ipsis cōtumelia inferatur, iniuriāq; his multo minus si fieri possit quàm equalibus infe-
 renda. Liquido enim cognoscitur qui natura non fictē iustitiā colit, oditq; reuera iniqui-
 tatem, quum cauet ne ijs iniuriā faciat, quibus facile potest. Qui ergo circa mores actio-
 nesq; seruorū nihil unquam facit impie, nihil inique, atq; ita in his se seruat immaculatū,
 ad producēdas uirtutis fruges erit aptissimus. Idem quoq; de domino, & tyrāno, omniq;
 potentiore aduersus imbecilliores recte dici potest. Castigandi cædēdīq; semper iure sunt
 serui, neq; ita monēdi ut liberi, ne molliores fiant. Alloquutio omnis ad seruos quodam
 modo imperium sit, neq; iocus ullus cum illis seu foeminis siue masculis habeat. Quod
 multi stulte facientes, dum delicatius eos nutriunt, difficiliorem uitam & sibi ad imperā-
 dum, & illis ad obediendum reddunt. CLIN. Recte loqueris. ATH. Hoc igitur pacto
 seruos quisq; & numero & facultate ad singula uitæ ministeria aptos habeat. Verū post
 hæc habitationes oratione describendæ sunt. CLIN. Prorsus. ATHEN. Ad nouam pro-
 fecto ciuitatem, & antea nullis hominibus habitam, in primis ædificia procurāda sunt
 & modus templorum murorumq; habendus. Quæ sanè nuptias præcedere debebant, ô
 Clinia. Sed quoniam uerbis nunc agitur ita nimirū licet ponere. Quādo uero rem ipsam
 aggrediemur, hæc ante nuptias si deus uoluerit, collocātes, reliqua deinceps omnia pera-
 gemus. Nunc autem tanquam in figura quadam hæc breuiter percurramus. CLIN. Fiat.
 ATHEN. Vrbs quidem tota in circulum in locis sublimibus deducatur, ut & munitior
 sit & mundior. Tempora circa forum struantur, iuxta hæc magistratuum iudicumq; pala-
 tia, in quibus quasi sacratissimis iustam & accipient & ferent sententiam, partim quidē
 tanquam de rebus sacris iudicaturi, partim uero tanquam iudicantium deorū ibi sint de-
 lubra. Ibi etiā iudiciaria domicilia, in quibus de homicidijs, cæterisq; capitalibus iniurijs
 iudicetur. De muris autem ô Megille Spartiatidis ego consentio, murosq; in solo iacere fa-
 cile patiar. Probe enim poeticū illud laudatur, quo æneos & ferreos magis muros quàm
 terreos

Difficilis
possessio
homo

De habitati-
onibus

Situs urbis

De muris

terreos cōdere admonemur. Apud nos uero id insuper ualde ridiculum est, quod singulis annis in agrū iuuenes emittantur, qui caueis, foueis, ædificijsq; cōfectis, longe hostes à finibus arceant. Et muros quidem circunducimus, quod primum ad sanitatē ciuibus nihil confert: deinde animos ciuium emollire & eneruare consueuit. Efficiunt enim, ut facile intra eos se recipiētes, hostes minime fugent, putentq; se non diurna nocturnaq; custodia uigilantes, sed murorum septo & uallo dormientes saluos fore, quasi ad desidīa nati sint, ignorantes certe quietem à laboribus originē trahere, atq; è turpi otio & negligētia nasci labores solere. Verū si muris aliquib; muniēdi homines sunt, sic ab initio priuata domus quæq; cōdanē, ut tota urbs equalitate & similitudine unus sit murus, habeatq; domus omnes sic tutum ad uias aditū. Quæ certe dispositio, & intuētibus erit grata, cum domus unius figuram tota ciuitas habeat, & ad custodiae facilitatē erit longe omnium cōmodissima. Hæc ita à principio construi, qui habitaturi sunt ciues, maxime curent. Ædiles quoq; provideant, & eos qui negligunt multa compellant. Curentq; ut urbs quam mundissima sit, nec à priuatis unquam patiatur aut ædificando aut fodiendo publicū aliud occupari. Aquarum etiam pluuiarum ut abunde & facile defluant, curam habeant. Item omnium quæcunq; uel in ciuitate uel extra sunt habitanda. Sed hæc omnia & cætera quæ à legibus prætermittuntur, legum custodes usu docti ordinēt. Postquā uero hæc, & circa forum ædificia, & gymnasia, & theatra spectantiū, & docentiū discipulorumq; domicilia disposita sunt, ad ea quæ nuptias sequuntur, in ferēdis legibus deinceps pergamus.

CLIN. Sic est faciendum. **ATH.** De nuptijs igitur ita ut diximus ô Clinia res se habeat: post quas uiuendi regula quæ filiorum procreationem præcedit, nō breuior quam annui temporis sequitur. Sed qua ratione in præstantissima ciuitate sponsus sponsaq; conuiuere debeant, facile dictu nō est. Imò uero cum multa in superioribus difficilia sint, quæ de his dicenda sunt, difficiliter cunctis uulgus accipiet. Quod tamen uerū rectumq; uidetur dicendum etiam ô Clinia.

CLIN. Dicendum omnino. **ATH.** Quicumq; itaq; publica solum atq; communia censet legibus ordinanda, propria uero etiā quæ necessaria sunt, nō curat, ac licentiam singulis quotidie uiuendi, ut uolūt, præbet, neq; certo ordine putat omnia faciēda, sed priuatis neglectis, publica & cōmunia secundū legem gesturos homines opinatur, non recte opinatur. Quorsum hæc? Nempe quoniam oportere sponso affertur reipub. nostræ non minus nec aliter alijs temporibus q; ante nuptias in comessatione publica uiuere. Mira quippe res quando apud uos primū comessatio instituta est, uisa fuit, quam uestri bello uel alia re huiusmodi in hominū calamitate coacti instituerūt: cumq; propter necessitatem usi fuissent, plurimūq; ad salutem conferre res uisa periculo esset, legibus statuta est.

CLIN. Videtur. **ATH.** Mirum igitur id fuit, imperantiq; primo arduū. Quod nunc si quis ita lege sancire aggrediatur, minus certe erit difficile factu. Verum quod deinceps sequitur, & dictu & factu arduum est: quod quāuis nusquam fiat, tamen si alicubi fieret, recte utiq; fieret, sed tale est, ut in eius descriptiōe legislator sicuti ludens ignem disseccare, & alia quæuis impossibilia aggredi uideatur.

CLIN. Quid istud est hospes, quod dicere adeo formidas? **ATHEN.** Audiatis iam, ne lōgiore uos mora frustra detineā. Quicquid enim in ciuitate legis ordinisq; est particeps, cūcta ex eo bene procedunt. Quæ uero ordine carent, uel male ordinata sunt, ea etiam quæ bene sunt ordinata, confundunt. Quod huic quoq; rei accidit. Nam uobis ô Megille & Clinia præclare, & ut dixi mirifice ex diuina quadā necessitate uirorū constituta est comessatio. Fœminarū autem comessatio non probe relicta in tenebris iacet. Quod quidem genus aliud hominum est & differens: nobisq; occultius & uersutius natura est propter imbecillitatē: atq; ita minus ordinari potest. Idcirco cessit legislator, neq; recte prætermisit, hoc em̄ prætermisso, multa nobis corrumpuntur, quæ longe melius se haberēt q; nunc, si hoc ipsum fuisset legibus ordinatū. Non est enim res muliebris, si iacere inordinata relinquitur, humanarum rerum, solum ut uideri posset, dimidium: sed quanto natura sua ineptior est ad uirtutem q; uirilī, tātō excedit, ut plus quam duplum esse uideatur. Repetendū igitur hoc, & corrigendum: omniaq; fœminis cum uiris communia ad ciuitatis felicitatē studia cōstituenda sunt. Nunc uero sic infeliciter ad hoc humanū ducitur genus, ut nō sit prudentis, huius rei mentionem in alijs regionibus & ciuitatibus facere: ubi nunquam comessationes publicæ conspectæ sunt. Vnde igit quisquā nō ridicule ad manifestā cibi potusq;

Quies à laboribus originē trahit

De modo uiuendi sponsi & sponsæ

De bene & male ordinatis

De ingenio & natura fœminæ

assumptionē mulieres cogere posset: nihil est pfecto quod molestius laturū genus hoc
 uideatur. Nam cum timide & obscure degere consueverint, latorem legis in lucē conan-
 tem educere omni reluctance repellent. Hoc inquam genus alibi quidem quemadmo-
 dum dixi, nec orationē ipsam recte dicentis sine ingenti reclamatiōe audiet, hic autē for-
 sitan sustinebit. Quare si uobis quoq; uidetur, collocutionis gratia, ne disputatio de repu-
 blica manca relinquatur, dicere uolo q̄ bona decensq; res hęc sit. Si uobis placet inquā,
 aliter uero dimittam. CLIN. Mirum in modum hospes audire desideramus. ATH. Au-
 diamus iam igitur. Sed ne admiremini, si rem altius repetere uisus fuero. Nam otio abun-
 damus, neq; aliud quicq; nos urget, quo minus omnia undiq; quę ad leges spectant, cōsi-
 deremus. CLIN. Recte loqueris. ATH. Prima itaq; repetamus. Scire omnes oportet, ho-
 minū generationem uel nullum prorsus unquam initium habuisse, neq; terminū habitu-
 ram, sed fuisse omnino semper & fore: aut si cœpit, inextimabili iam ante nos tēporis ma-
 gnitudine incepisse. CLIN. Plane. ATH. Nonne per omnem terram, urbes multas con-
 ditas arbitramur atq; destructas, & diuersa præcessisse hominū studia, partim cū ordine,
 partim etiam sine ordine? Cibi item potusq; & uescendi condiendiq; usus q̄ plurimos,
 & mutationes temporū uarias, in quibus animalia diuersis modis transmutata fuisse cre-
 dendum? CLIN. Nihil prohibet. ATH. Quid porrò? Vites putamus cœpisse olim cum
 nō essent? similiterq; oliuas, et Cereris atq; Proserpine munera, quę Triptolemus aliquis
 ministrauerit? Animalia uero tempore, quo ista non erant, nonne sicuti modo, alterū ab
 altero deuorabātur? CLIN. Proculdubio. ATH. At uero quod ad sacrificia pertinet, ho-
 mines ab hominibus sacrificari apud multos uidemus: contrarium etiā de alijs audimus,
 sicuti quando nec bouillas quidem carnes gustare audebamus nec animalia dijs immola-
 bamus, sed liba & fructus melle madentes, cæteraq; huiusmodi sacrificia pura dijs offerē-
 bantur. Carnibus autē abstinebāt. Nam uesci carnibus, & deorū aras polluere sanguine,
 impiū uidebatur. Ita Orphica quędam uita tunc uigebat. Inanimatis quippe omnibus
 uesciebantur, & ab animalibus omnibus abstinebant. CLIN. Feruntur hęc passim, ut di-
 cis, & ualde credibilia sunt. ATH. Sed quorsum hęc à nobis omnia dicta modo sint, for-
 san aliquis percontabitur. CLIN. Probe ô hospes id coniecisti. ATH. Propterea si pote-
 ro Clinia, quę sequuntur deinceps, declarare conabor. CLIN. Dic iam. ATH. Trina qua-
 dam indigentia, atq; cupiditate omnia hominibus depēdere perspicio, in quibus si recte
 dicantur, uirtus, sin contrā, uitiū nascitur. Harum duę sunt in animalibus statim natis ci-
 bi potusq; cupiditates. Ad quę cum omne animal innatum habeat appetitū, impetu ra-
 pitur, nec uerba illius auscultat, qui monet aliud agēdū esse, q̄ ut horum cupiditates uo-
 luptatesq; epuleantur, & dolores contrarij deuentur. Tertia uero nobis indigentia in-
 gens, & cupiditas acutissima, quę ad propagationem generis inest posterius quidē inna-
 scitur, sed ardentissimo furore & maxima petulantia homines urit, & agit. Hi tres mor-
 bi ad id quod iucundissimū dicūt, rapiētes, ab eo ad id quod optimū est, tribus maximis
 rebus uertendi sunt, timore, lege, uera ratione. Quibus cum Musæ & dij certatori adhi-
 beantur ut incrementū et affluentia hoc pacto extinguantur. Procreationē quidem libe-
 rorū post nuptias collocare debemus. Post ipsam uero procreationē, educationē & disci-
 plinam. Sic enim forsan procedēte oratione lex quęq; in priora progressa, in comessatio-
 nes deniq; perducetur, quando in cœtus & cōmunionēs huiusmodi peruenerimus: atq;
 utrum uiris solis an etiam mulieribus hęc cōmunionēs imperandę sint, tunc planius cō-
 spiciemus, cum propius accesserimus, & quę illas præcedere debēt, necdūq; lege dispo-
 sita sunt, suum digesta in ordinem, ipsis præposuerimus. Ita sane ut modo dicebā comessationes
 acutius inspiciemus, conuenientioresq; de illis leges trademus. CLIN. Scite lo-
 queris. ATHEN. Teneamus itaq; memoria, quę modo dicta sunt. Fortē enim usui no-
 bis quandoq; erunt. CLIN. Quę tenēda iubes? ATHEN. Ea quę cibi, potus, uenerisq;
 uocabulis appellauimus. CLIN. Fiet omnino hospes ut iubes. ATHEN. Præclare qui-
 dem. Sed ueniamus ad rem sponsalē, & sponsum ac sponsam quomodo liberi procrean-
 di sunt, doceamus, ac nisi persuaserimus, legum quarundam positione minemur. CLIN.
 Quo pacto. ATHEN. Cogitare omnino sponus & sponsa debent, quo pacto quā-
 pulcherrimos, & optimos ciuitati liberos poterunt procreare. Omnes autem homines
 qui communiter aliquid operantur, quando cūq; & ad se inuicē & ad opus ipsum inten-
 dunt

Secula &
mores ante
dicti

Orphica
uita